

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

Матеріали

II Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції

**«СУЧАСНІ КОМП'ЮТЕРНІ ТА
ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ»**

01 - 12 грудня 2021 р.

Мелітополь, 2021

Міністерство освіти і науки України
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
Інститут програмних систем Національної академії наук України
Рівненський державний гуманітарний університет
Національна металургійна академія України
Харківський національний університет радіоелектроніки
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СУЧАСНІ КОМП'ЮТЕРНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ ПІ В СЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

01-12 грудня 2021 року

Сучасні комп'ютерні та інформаційні системи і технології: матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. інтернет-конф. (01-12 грудня 2021 р., м. Мелітополь) / ред. кол.: В.М. Кюрчев, О.А. Єременко, С.В. Шаров та ін. Мелітополь: ТДАТУ, 2021. 175 с.

Редакційна колегія:

Кюрчев В.М. – доктор технічних наук, професор;

Єременко О.А. – доктор сільськогосподарських наук, професор;

Назаренко І.П. – доктор технічних наук, професор;

Гнатушенко Вік. В. – доктор технічних наук, професор;

Дудар З.В. – доктор технічних наук, професор;

Малкіна В.М. – доктор технічних наук, професор;

Войтович І.С. – доктор педагогічних наук, професор;

Прийма С.М. – доктор педагогічних наук, професор;

Шаров С.В. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Махомета Т.М. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Медведєва М.О. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Розушина Ю.В. – кандидат фізико-математичних наук, доцент.

Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Сучасні комп'ютерні та інформаційні системи і технології» вміщує результати досліджень науковців, докторантів, аспірантів, викладачів, здобувачів вищої освіти з актуальних проблем різних напрямків, що мають міждисциплінарні інтереси в області інформаційних технологій, комп'ютерних наук, розробки програмного забезпечення, прикладної науки і цифрового бізнесу. Напрямки роботи конференції: математичне і комп'ютерне моделювання складних процесів; управління, обробка та захист інформації; автоматизація та управління технологічними процесами; нові інформаційні технології в освіті та управлінні освітнім процесом; проектування інформаційних систем; інтелектуальні інформаційні системи та системи штучного інтелекту, робототехніка.

ЗМІСТ

МАТЕМАТИЧНЕ І КОМП'ЮТЕРНЕ МОДЕЛЮВАННЯ СКЛАДНИХ ПРОЦЕСІВ

Гуда А.І., Станчиць Г.Ю., Румянцев О.В. Дослідження фрактальних розмірностей довільних зображень	6
Малкіна В.М., Засипко В.П. Програмний модуль аналізу розмірів плодів черешні на основі технологій комп'ютерного зору	9
Селівьорстова Т.В., Зражевська О.І Особливості реалізації процедури схрещування при розв'язку задачі комівояжера генетичним алгоритмом	15
Селівьорстова Т.В., Селівьорстов В.Ю. Математична модель визначення області допустимого тиску при реалізації технології газодинамічного впливу на розплав у ливарній формі	18
Чернова О.В., Дмитрієва І.С. Дослідження комп'ютерної моделі коливань пластини у рідині	22

АВТОМАТИЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ

Малюта С.І., Дмитрієв Ю.О. Обґрунтування вибору автоматизованої системи інженерних розрахунків	26
Мацулевич О.Є., Пихтєєва І.В. Визначення раціонального засобу швидкої і достовірної оцінки шорсткості обробленої поверхні	30
Мацулевич О.Є., Пихтєєва І.В. Результати експериментальних досліджень параметрів шорсткості з використанням програмного забезпечення Surusad	34
Сіциліцин Ю.О. Принцип розробки системи обміну даними між сервером підприємства та андроїд пристроєм	38
Темніков Г.Є., Терещенко В.В., Лубко Д.В. Аналіз розподілених мереж	40

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Агатін Є.Л., Назаров О.С. Повторення матеріалу під час процесу навчання	44
Алксєєв Д.Д., Новіков Ю.С. Гейміфікація процесу навчання	46
Бондаренко Л.Ю., Вершков О.О. Залучення студентів до навчання через онлайн платформи	49
Бондаренко Л.Ю., Тетервак І.Р. Інтерактивне навчання у вищому навчальному закладі	53
Войтович І.С. Хмарний сервіс Google Classroom в освітньому процесі: досвід та перспективи використання	59
Гешева Г.В. Coursera як лідер онлайн-навчання	62

ПРОЄКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Artem Kryvoshei, Yurii Novikov Game environment monster and character systems	67
Бузько М.С., Новіков Ю.С. Розробка античита для карточної колекційної гри	70
Бобришев А.Д., Новіков Ю.С. Застосування теорії ймовірності в ігровому дизайні або чому «рандом» в іграх не повинен бути чесним ...	72
Глотка В.О., Назаров О.С. Гейміфікація неосвітніх програмних систем	74
Daniil Suvorov, Yurii Novikov Game level and puzzle design	77
Daria Bidna, Yurii Novikov NPC`s schendule	80
Зінов'сва О.Г., Кучерков А.О. Проектування довідково-експертної системи з підбору персоналу	83
Івженко О.В., Антонова Г.В. Основи розробки спеціалізованих систем проектування	88
Івженко О.В., Антонова Г.В. Тривимірне параметричне проектування	90
Кондратьєв М.А., Назаров О.С. Генерація карти рівнів у грі з елементами жанру roguelike	93
Лубко Д.В. Актуальність та аналіз проектування інформаційної автоматизованої системи підбору персоналу	95
Лубко Д.В., Логвиненко Є.Г. Розробка етапів та виконання проектування автоматизованої системи підбору персоналу	100
Малюта С.І., Мацулевич О.Є. Алгоритм розрахунку на міцність проектної моделі	106
Неділько О.О., Шаров С.В. Проектування інформаційної системи для автоматизації діяльності менеджера туристичної фірми	110
Петрикіна А.С., Новіков Ю.С. Аналіз використання системи управління голосовими командами в мобільних іграх	116
Пилявський Д.І., Новіков Ю.С. Використання графів в комп'ютерних іграх на Unity	118
Хоменко О.В., Новіков Ю.С. Використання алгоритму телеграм-бота для тестування нарративно-орієнтованої гри	121
Шемрікович А.Д., Новіков Ю.С. Програмна система для профілактики хвороби Альцгеймера з використанням шоломів віртуальної реальності	123
Yuliia Sokolnikova, Oleksii Nazarov Hidden objects level design	126

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА СИСТЕМИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Гнатушенко Вік.В., Лисенко Д.В. Дослідження алгоритмів оцінки якості зображень після стиснення	129
---	-----

Лубко Д.В., Солодченко Р.К. Веб-довідкова система аналізу продажу товарів	131
Мозговенко А.А., Зінов'єва О.Г. Аналіз використання нейронних мереж в освітньому процесі	139
Мозговенко А.А., Костромін К.Ю. Аналіз використання інструментів нейронних мереж при класифікації навчальних текстів дисциплін	144
Островська К.Ю., Романченко О.І. Проектування додатку для інтелектуального аналізу відгуків користувачів	149
Рогущина Ю.В. Розробка розподіленої бази знань семантизованого Вікі-порталу: проблеми та перспективи	152
Селівьорстова Т.В., Шевченко О.Д. Оцінка спеціалізованого програмного забезпечення для розпізнавання номерних знаків на базі підходів системного аналізу	159
Строкань О.В., Верещага Ю.В. Підсистема управління освітленістю інтелектуальної системи «розумний будинок»	161
Строкань О.В., Коломоєць Д.А. Інтелектуальна система автентифікації користувачів за клавіатурним почерком	166
Шаров С.В. Застосування електронних систем в туризмі та готельно-ресторанній галузі	171

УДК 004.7

АНАЛІЗ РОЗПОДІЛЕНИХ МЕРЕЖ

Темніков Г.С.¹, ст. викл.

e-mail: henadii.temnikov@tsatu.edu.ua

Терещенко В.В.¹

e-mail: viacheslaw.tereshchenko@gmail.com

Лубко Д.В.¹, к.т.н.

e-mail: dmytro.lubko@tsatu.edu.ua

¹*Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

Актуальність та постановка проблеми. Швидкість росту, що спостерігалася в комп'ютерних технологіях в останні півстоліття – досить велика. Розвиток йшов від машин, що коштували 100 мільйонів доларів і виконували одну команду за секунду, до машин, які коштують 1000 доларів і виконують 10 мільйонів команд за секунду. Різниця в співвідношенні ціна/продуктивність досягла порядку 10^{12} [1]. В даний час практично всі великі програмні системи є розподіленими.

Розподілену систему можна визначити як набір з'єднаних каналами зв'язку незалежних комп'ютерів, які з точки зору користувача деякого програмного забезпечення виглядає як єдине ціле. А це наразі дуже важливо та має велику актуальність проблематики при швидких та великих об'ємах розрахунків на ПК.

Основні матеріали дослідження. У результаті розвитку мережних технологій сьогодні вже можна зібрати комп'ютерну систему, що складається з ряду комп'ютерів і інших пристроїв, з'єднаних високошвидкісною мережею, яка називається комп'ютерною мережею, або розподіленою системою (distributed system), на відміну від централізованих (centralized systems), або однопроцесорних (single-processor systems) систем.

Розподілена мережа (Wide-Area Network - WAN) є мережею передачі даних, яка охоплює відносно велику географічну область і в якій часто використовуються носії, що надаються загальнодоступними службами, наприклад, телефонними компаніями. Зазвичай WAN-технології функціонують на трьох нижніх рівнях моделі OSI: фізичному, каналному та мережному [1].

З'єднання типу "крапка-крапка" забезпечує окремий, заздалегідь встановлений маршрут передачі даних по розподіленій мережі від користувача через мережу, що несе, наприклад телефон, у віддалену мережу. Лінії зв'язку "крапка-крапка" зазвичай орендується у компаній, що надають комунікаційні послуги, і тому їх часто називають орендованими лініями. При використанні з'єднань типу "крапка-крапка" постачальник послуг зв'язку виділяє кабельні пари та обладнання лише для даної лінії. Як правило, розмір оплати за оренду цих каналів залежить від смуги пропускання та відстані між двома точками, що з'єднуються. Зазвичай з'єднання типу "крапка-крапка" обходяться дорожче, ніж загальнодоступні служби, такі як Frame Relay.

Комутація каналів. Комутовані канали дозволяють встановлювати з'єднання передачі даних у міру необхідності і ліквідувати їх після закінчення сеансу зв'язку. Вони працюють так само, як і звичайні телефонні лінії. Типовим прикладом мережі з комутацією каналів може бути цифрова мережа інтегрованих служб (Integrated Services Digital Network - ISDN). Коли маршрутизатор отримує дані, які необхідно передати віддаленому вузлу, встановлюється з'єднання, що комутується, з віддаленою мережею, що відповідає вказаному номеру каналу. У мережі ISDN використовується її телефонний номер для виклику віддаленої мережі ISDN. Після

з'єднання мереж та автентифікації запитуючої сторони починається передача даних, після якої зв'язок можна перервати.

Комутація пакетів. Комутація пакетів є WAN-технологією, у якій кілька користувачів спільно використовують загальні ресурси несучої мережі. Оскільки в цьому випадку у провайдера служби з'являється можливість більш ефективно використовувати свою інфраструктуру, витрати користувача зазвичай стають істотно меншими, ніж при використанні ліній зв'язку типу " крапка-крапка ". При використанні комутації пакетів мережа споживача підключається до спільно несучої мережі. Постачальник послуг зв'язку може створювати між вузлами користувачів віртуальні канали, якими пакети даних доставляються через мережу від одного вузла до іншого. Частина несучої мережі, призначена для загального використання, часто називають мережевим середовищем або "хмарою" (cloud).

До мереж з комутацією пакетів відносяться мережі асинхронного режиму передачі (Asynchronous Transfer Mode - ATM), протоколу Frame Relay, мережі комутованих мультимегабітових служб даних (Switched Multimegabit Data Services - SMDS) та мережі протоколу X.25. Віртуальні з'єднання між вузлами користувачів часто називають віртуальними каналами.

Віртуальні канали у розподіленій мережі. Віртуальний канал є логічним з'єднанням, створеним між двома мережевими пристроями в загальнодоступній мережі. Існує два види віртуальних каналів: комутовані та постійні.

Комутовані віртуальні канали (Switched Virtual Circuit - SVC) створюються динамічно, при необхідності, і ліквідуються після завершення передачі даних. Обмін даними каналами SVC складається з трьох етапів: створення каналу, передача даних і відключення зв'язку. Спочатку створюється віртуальний канал між пристроєм-джерелом та пристроєм-одержувачем. Цим віртуальним каналом передаються дані між пристроями, а потім цей віртуальний канал ліквідується. Канали SVC використовуються у тих випадках, коли передача даних між пристроями має спорадичний (нерегулярний) характер, головним чином тому, що такі канали інтенсивніше використовують смугу пропускання за рахунок створення та ліквідації каналу, але вони знижують витрати, пов'язані з постійною підтримкою доступності віртуального каналу.

Постійні віртуальні канали (Permanent Virtual Circuit - PVC) існують постійно і працюють лише в одному режимі - режимі передачі даних, і використовуються в тих випадках, коли передача даних між пристроями має постійний характер. Канали PVC використовують смугу пропускання не так інтенсивно, як SVC-канали, так як не вимагають створення та розриву віртуального каналу, однак призводять до збільшення витрат, пов'язаних із постійною підтримкою доступності віртуального каналу. Як правило, PVC-канали конфігуруються провайдером служби при надходженні замовлення на обслуговування.

Пристрої розподілених мереж. Розподілені мережі використовують різні типи пристроїв, серед яких [1, 4]:

- маршрутизатори, що виконують різноманітні функції, зокрема, регулювання мережевих процесів та управління портами інтерфейсів;
- комутатори, що здійснюють передачу голосових, цифрових та відеосигналів у межах смуги пропускання розподіленої мережі;

– модеми, які реалізують інтерфейс служб голосових даних. Модеми включають пристрої CSU/DSU і TA/MJI, що підтримують інтерфейс зі службами ISDN;

– комунікаційні сервери, основним завданням яких є встановлення та вимкнення зв'язку з користувачем.

Найчастіше для надання телекомунікаційних послуг потрібне створення розподілених додатків (розподілених інформаційних систем). Розподілена програма (або додаток) – це програма, що складається з кількох взаємодіючих частин, кожна з яких зазвичай виконується на окремому комп'ютері (або іншому пристрої) мереж [2, 3].

Наприклад, одна частина програми, що виконується на комп'ютері користувача, може підтримувати спеціалізований графічний інтерфейс друга працювати на потужному виділеному комп'ютері і статистичної обробкою введених користувачем даних, а третя - заносити отримані результати в базу даних на комп'ютері з встановленою стандартною СУБД. Розподілені програми повною мірою використовують потенційні можливості розподіленої обробки, що надаються обчислювальною мережею, і тому часто називаються мережними додатками

Переваги розподілених мереж. Розподілені мережі, що базуються на технології P2P, використовуються для розподілених обчислень. Їх застосування дозволяє у відносно короткі терміни вирішувати колосальну кількість різноманітних завдань, на розрахунок яких навіть у найпотужнішого та найсучаснішого суперкомп'ютера підуть роки. Надвисока продуктивність досягається за рахунок того, що певна глобальна задача розбирається на безліч блоків, що викидаються у пірінгову мережу. Потім блоки розподіляються між усіма комп'ютерами, що у підтримці працездатності цієї мережі. Отримавши завдання, обладнання розпочинає обчислювальні операції, а отримавши єдино правильну відповідь – повертає оброблений блок назад у систему.

Саме така схема використовується у майнінгу криптовалют. Користувач приєднується до пірінгової мережі платформи, внутрішня валюта якої представляє для нього інтерес, а потім знаходить блоки, що містять інформацію про здійснені транзакції. Далі потрібно шляхом перебору цифр знайти правильний хеш (рішення), яке є криптографічним підписом для інформаційного блоку. Як тільки майнер справляється з поставленим завданням, блок вбудовується в безперервний ланцюжок аналогічних блоків – блокчейн. Після цього система аналізує, скільки потужності було витрачено обладнанням користувача на вирішення завдання, з чого формує загальну суму винагороди.

Недоліки розподілених мереж [1, 4]:

1. Складність. Розподілені системи складніше централізованих. Набагато важче зрозуміти і оцінити властивості розподілених систем в цілому, а також тестувати ці системи. Наприклад, тут продуктивність системи залежить не від швидкості роботи одного процесора, а від пропускну здатності мережі та швидкості роботи різних процесорів. Переміщуючи ресурси з однієї частини системи в іншу, можна радикально вплинути на продуктивність системи.

2. Безпека. Зазвичай доступ до системи можна отримати з кількох різних машин, повідомлення в мережі можуть переглядатися або перехоплюватися. Тому, в розподіленій системі набагато складніше підтримувати безпеку. Слід зазначити, що

для захисту інформації і розподілених мережах використовуються різноманітні апаратні рішення та програмні засоби, зокрема сніфери [5].

3. Керованість. Система може складатися з різнотипних комп'ютерів, на яких можуть бути встановлені різні версії операційних систем. Помилки на одній машині можуть поширитися на інші машини з непередбачуваними наслідками. Тому потрібно значно більше зусиль, щоб управляти і підтримувати систему в робочому стані.

4. Непередбачуваність. Як відомо всім користувачам Web-мережі, реакція розподілених систем на певні події непередбачувана і залежить від повного завантаження системи, її організації та мережевого навантаження.

Так як всі ці параметри можуть постійно змінюватися, час, витрачений на виконання запиту користувача, в той чи інший момент може мати відчутні відмінності.

Висновок. Розподілені системи складаються з автономних комп'ютерів, які працюють спільно, створюючи уявлення про роботу у єдиній зв'язній системі. Їхня перевага полягає в тому, що вони спрощують інтеграцію різних прикладних програм, що працюють на різних комп'ютерах, у єдину систему, яка добре масштабується при їх проектуванні. Розмір розподілених систем обмежується тільки розміром базової мережі. Розподілені системи класифікуються за принципами, які ґрунтуються на апаратному та програмному забезпеченні. Реалізація розподілених систем характеризується складністю програмного забезпечення, падінням продуктивності й наявністю проблем з безпекою. Розподілені операційні системи використовуються для управління апаратним забезпеченням взаємозалежних комп'ютерних систем та сприймаються у вигляді єдиної системи.

Мережні операційні системи, з іншого боку, ефективно поєднують різні комп'ютери, що працюють під управлінням своїх операційних систем, забезпечуючи користувачам доступ до локальних служб кожного з вузлів. Однак мережні операційні системи не створюють відчуття роботи з єдиною системою, що характерно для розподілених операційних систем.

Список використаних джерел:

1. Таненбаум Э. Распределенные системы: принципы и парадигмы. Питер, 2003. 997 с.
2. Морган С., Райан Б. и др. Разработка распределенных приложений на платформе Microsoft.Net Framework. 2008.
3. Рейли Д. Создание приложений Microsoft ASP.NET. М.: Издательско-торговый дом «Русская редакция». 2002. 480 с.
4. Лубко Д.В. Проектування системи з вивчення дисципліни «Програмування розподілених та паралельних систем». Інформаційно-комунікаційні технології навчання: збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (16-17 березня 2016 р.). Умань: ФОП Жовтий О.О., 2016. С. 60-65.
5. Шаров С.В., Лубко Д.В. Розробка та використання сніфера як засобу забезпечення безпеки тср з'єднань. Системи обробки інформації. № 5(151). 2017. С. 138-144.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

МАТЕРІАЛИ

**II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
«Сучасні комп'ютерні та інформаційні системи і
технології»**

(01 грудня - 12 грудня 2021 р., м. Мелітополь)

Відповідальний за випуск: Шаров С.В.
Дизайн і верстка: Соловйова М.М., Лубко Д.В.

Адреси для листування:
Пр-т Богдана Хмельницького, 18, м. Мелітополь, Запорізька область, 72312
e-mail: dmytro.lubko@tsatu.edu.ua
Сайт конференції: <https://sites.google.com/tsatu.edu.ua/csconference2021/>

Підписано до друку 14.12.2021 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 10,29. Тираж 100 примірників. Замовлення. № 3876.

Надруковано ФО-П Однорог Т. В.
72312, м. Мелітополь, вул. Героїв Сталінграда, За, тел. (098) 243 96 51
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавництв, виробників і розповсюджувачів видавничої продукції від
29.01.2013 р. серія ДК № 4477

